

ЧЕНБАЙ Наталія Анатоліївна,
асистент кафедри філософії ГМІ НАУ,

ПАТРІОТИЧНІ МОТИВИ У ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Леся Українка – неперевершена поетеса – патріот своєї Батьківщини. Слабка фізично і, водночас, сильна духом, вона все своє недовге життя провела у боротьбі. Боролася з неправдою, несправедливістю, з усім, що віджило свій час, і нарешті – з власною недугою, ніколи не втрачаючи надії на краще. За мужність, правдолюбство, людяність Лесею Українку називали дочкою Прометея. Як клятва боротьбі за краще майбутнє звучать її слова:

Тяжкий твій спадок Прометею,

Та я, дочка твоя, прийму його.

Справді, тяжкий спадок для будь-якої іншої людини, але Леся Українка була справжнім борцем і створила неперевершені образи таких же мужніх людей.

Патріотичні мотиви її творчості тісно переплітаються з особистим життям. Так в поезії «Без надії сподіваюсь» («Contra spem spero») поетеса демонструє вміння не коритися долі, боротися за своє щастя:

Так! Я буду крізь сльози сміятись,

Серед лиха співати пісні,

Без надії таки сподіватись,

Буду жити! – Геть думи сумні!

Особливе місце в ліриці поетеси займає тема любові до рідного краю, який вона хотіла бачити вільним та щасливим. У ранній поезії «Красо Україно – Подолля» Л. Українка оспівує рідний край свого дитинства, майстерно демонструючи вміння побачити за красою природи людську долю:

Красо України, Подолля!

Розкинулось мило, недбало!

Здається, що зроду недоля,

Що горе тебе не здавало!

Онде балочка весела,

В ній хороші, красні села,

Там хати садками вкриті,

Срібним маревом помиті.

Але просто палкими словами любові до рідного краю, до людей славетна донька українського народу не обмежилася. З ранньої юності вона замислювалася про своє особисте призначення у цьому житті, про те, яким буде її особистий внесок у боротьбу свого народу за краще майбутнє. Свої думки поетеса втілила у вірші «Грішниця», в якому створила образ жінки – патріотки, яка не боїться загинути в молоді роки; вона лише бажає «не пропасти даремно».

Особливим, на мою думку, є вірш Лесі Українки «Зимова ніч на чужині». Написаний він у формі діалогу поетеси з Музою, яка ніколи її не залишала: ні в поезії, ні в драматургії (в якій Леся Українка розвинула новий жанр – драматичну поему), ні в мистецькій прозі. В цьому вірші молода двадцятип'ятирічна поетеса розмірковує про своє призначення в житті, про ту єдину зброю, яку мала. Хотілося б згадати декілька рядків з цього твору.

Намагаючись розрадити поетесу, Муза закликає її співати пісні про любов, про весну, але:

*Ні, Музо, ся пісня незграйно лунає,
Чомусь я на голос її не зведу,
Мій голос журливеє щось починає,
А струни твої на веселім ладу.
Лишімо сю пісню...*

Муза пропонує інші пісні, але всі вони чужі поетесі. Нарешті, Муза заспівує героїчну пісню:

*Про те, як одважно
Герой умира на війні.*

Ця пісня виявляється близькою поетесі, бо в ній йдеться про боротьбу та відвагу, проте вона згадує «в думці безсилля» своє.

Дивлячись на стан поетеси, на те, як та сумує на чужині, Муза з подивом промовляє:

*Чи в сій стороні закривають так щільно
Небесну красу кипариси сумні,
Що пісня твоя не літає так вільно
До самого неба, як в давнії дні?*

Наступні слова поетеси, які вона промовляє у відповідь, повною мірою розкривають і почуття, які її охоплювали в ту мить, і світлу надію на краще, і погляди на власне призначення в цьому житті.

Поетеса розуміла, що єдиною зброєю, яку вона мала, було слово, і саме на нього вона поклала велику надію:

*Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так гостро іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здійма вражі голови з плеч?
...Вигострю, виточу зброю іскристу,
Скільки достане снаги мені й хисту,
Потім її почеплю при стіні
Іншим на втіху, на смуток мені.
Слово, моя ти єдина зброе,
Ми не повинні загинуть обоє!
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів.
...Месники дужі приймуть мою зброю,
Кинуться з нею одважно до бою...*

*Зброє моя, послужи воякам
Краще, ніж служиш ти хворим рукам!*

Ці слова поетеси-патріота вражають, як вражає і все її непросте життя, сповнене любові, віри, надії, страждань, болю і боротьби за краще майбутнє.